

**ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ & ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΔΕΥΤΕΡΑ 6 ΙΟΥΝΙΟΥ 2022
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:
ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ**

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

A1. α) 1. Σωστό 2. Σωστό 3. Λάθος

 β) α. 2 β. 1 γ. 2 δ. 1

B1. Θεμελιώδες αξίωμα της αριστοτελικής φιλοσοφίας είναι ότι η φύση διέπεται από σκοπιμότητα και κατά συνέπεια αποβλέπει στην εκπλήρωση κάποιου σκοπού (τελεολογική αντίληψη).

 «Ούθ' ἔν γάρ, ὡς φαμέν, μάτην ἢ φύσις ποιεῖ»

 Πρόκειται για φράση που επαναλαμβάνει ο Αριστοτέλης σε όλες τις πραγματείες του. Προνομιακός χώρος της τελεολογίας είναι η βιολογία. Σχεδόν όλα τα παραδείγματα που φέρει ο φιλόσοφος αντλούνται από την έμβια φύση· υπάρχουν στοχευμένες ενέργειες στα μυρμήγκια και στις μέλισσες για την επιβίωσή τους. Βασίζεται λοιπόν, ο Αριστοτέλης στη βιολογία και σε άλλα επίπεδα των φυσικών επιστημών. Η φύση εφοδιάζει μόνο τον άνθρωπο από τα αγελαία ζώα με την ικανότητα του λόγου («λόγον δὲ μόνον ἄνθρωπος ἔχει τῶν ζῶων»). Η λέξη λόγος έχει διπλή σημασία. Είναι η λογική, η διανοητική δραστηριότητα του ανθρώπου και η γλώσσα, το σύστημα σημείων ως συγκεκριμένη έκφραση.

 Κατά τον Αριστοτέλη ο άνθρωπος εντάσσεται στο σύνολο των αγελαίων ζώων (έννοια γένους) και η πιο ουσιαστική διαφορά από τα υπόλοιπα αγελαία ζώα είναι ότι έχει λογική και ικανότητα ομιλίας (ειδοποιός διαφορά).

B2. Ο Επίκτητος τονίζει εμφαντικά ότι ο πολίτης του κόσμου ξεχωρίζει από τα θηρία (κεχώρισαι προβάτων). Αποτελεί μέρος ηγετικό του κόσμου και όχι υπηρετικό. Ο άνθρωπος αυτός έχει την ικανότητα να κατανοεί τη θεϊκή διακυβέρνηση του κόσμου και να αξιολογεί τις συνέπειές της. Το χρέος και η αποστολή του πολίτη είναι να υποτάσσεται στον κοσμικό λόγο. Πρωταρχική διατύπωση είναι ότι ο άνθρωπος είναι προικισμένος με «προαίρεσιν». Η προαίρεσις είναι η ελεύθερη βούληση, η ελεύθερη στοχαστική επιλογή ενεργειών που συγκροτεί το ηθικό χαρακτήρα του ανθρώπου. Είναι κυρίως μια κρίση, η έλλογη ικανότητα να επιλέγουμε και να προβλέπουμε στα αποτελέσματα των πράξεων μας. Προϋπόθεση για την προαίρεσιν είναι η διαίρεσις των πραγμάτων σε αυτά που

εξαρτώνται από εμάς (τα οὐκ ἐφ' ὑμῖν) και είναι αδιάφορα για εμάς και την επίτευξη της ευδαιμονίας. Ο Επίκτητος θεωρεί τον άνθρωπο «πολίτη» του κόσμου και μέρος αυτού· όχι από πολιτική άποψη αλλά ακολουθώντας την παράδοση του στωικισμού, θεωρεί ότι ο άνθρωπος ακολουθεί τον παγκόσμιο νόμο της φύσης, ο οποίος είναι ταυτόσημος με τον λόγο και με το Θεό.

Με λίγα λόγια και σύμφωνα με τη στωική σημασία ο κόσμος είναι ένα ενιαίο σύνολο που διέπεται από το φυσικό νόμο και τη λογικότητα. Τέλος διαφέρει από τα ζώα, επειδή είναι προικισμένος με τον λόγον δηλαδή με την ομιλία και τη λογική σκέψη, ικανότητες που τον οδηγούν στη γνώση και την κατανόηση των νόμων και των ρυθμών που διέπουν τη φύση.

Γλωσσικές επιλογές:

Επίθετα: αδούλευτον (α – στερ. + δουλεύω)

ανυπότακτον (α – στερ. + υπό + τάσσομαι)

Με αυτά τα επίθετα περιγράφει την προαίρεση.

Αντίθεση: τα ἄλλα υποταγμένα ≠ αυτήν δ' παρουσιάζουν την προαίρεση ως δεσπύζον στοιχείο του ανθρώπου

Παρομοίωση: (ὡσπερ ἄν, εἰ ἢ χεὶρ ἢ ὀπούς)

B3. 1 → δ, 2 → α 3 → ε 4 → β 5 → στ

B4. α) 1→ε 2→δ 3→ζ 4→β 5→α 6→στ

β) Όταν το σώμα είναι **αδούλευτο**, δειλιάζει στις δυσκολίες της ζωής.

Τα **προηγούμενα** χρόνια ήταν πιο εύκολα από τα τωρινά.

B5. Ο Ε. Παπανούτσος πιστεύει ότι η προαίρεση είναι η βούληση του ανθρώπου. Μόνο ο άνθρωπος έχει βούληση ενώ τα ζώα έχουν όρεξη όχι βούληση, γιατί το ζώο δεν έχει ηθική προαίρεση. Ομοϊδεάτης είναι ο Επίκτητος ο οποίος θεωρεί ότι η προαίρεση καταξιώνει τον άνθρωπο.

Στον Επίκτητο σημαίνει την ελεύθερη βούληση την ελεύθερη στοχαστική επιλογή ενεργειών που συγκροτεί τον ηθικό χαρακτήρα του ανθρώπου. Είναι κυρίως μια κρίση, η έλλογη ικανότητα να επιλέγουμε και να αποβλέπουμε στα αποτελέσματα των πράξεών μας. Προϋπόθεση για την προαίρεση είναι η διαίρεση των πραγμάτων σε αυτά που εξαρτώνται από εμάς και σε αυτά που βρίσκονται πέρα από τις δυνάμεις μας και είναι αδιάφορα για εμάς και την επίτευξη των πράξεών μας.

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

- Γ1.** Γιατί αφού συνάψουμε δάνειο μπορούμε να προσελκύσουμε κρυφά με μεγαλύτερο μισθό τους μισθοφόρους ναύτες τους (πεζοναύτες). Γιατί η δύναμη των Αθηναίων μπορεί ν' αγοραστεί περισσότερο παρά η δική μας (να βασίζεται στα δικά της). Η δική μας δύναμη θα πάθαινε αυτό λιγότερο, επειδή υπερέχει περισσότερο στα σώματα παρά στα χρήματα.
- Γ2.** Οι Κορίνθιοι υποστηρίζουν ότι οι Πελοποννήσιοι θα νικήσουν τους Αθηναίους και λόγω της αριθμητικής τους υπεροχής («πλήθει προύχοντας») και εξαιτίας της πολεμικής τους εμπειρίας («έμπειρία πολεμική») αλλά και γιατί πάντα υπακούν και εκτελούν διαταγές («ίόντας ἐς τὰ παραγγελόμενα»). Όσο για το ναυτικό, στο οποίο οι Αθηναίοι υπερέχουν, οι Κορίνθιοι θεωρούν ότι μπορούν να εξοπλίσουν από την προσωπική περιουσία του καθενός αλλά και από τα χρήματα που βρίσκονται στους Δελφούς και την Ολυμπία («ἀπό τῆς ὑπαρχούσης ... οὐσίας ... χρημάτων»). Οι Κορίνθιοι λοιπόν πιστεύουν ότι μπορούν να εξαγοράσουν τους μισθοφόρους πεζοναύτες των Αθηναίων («ὑπολαβεῖν ... μισθῶ ... ναυβάτας»), («ὠνητὴ γὰρ ἡ Ἀθηναίων δύναμις»).
- Γ3.**
- α)** «Ἐγὼ δὲ νῦν καὶ ἀδικούμενος τοὺς πολέμους ἐγείρω»
- β)** ἄμυναι
κατάθου
ἐπικράτησον
πρόσχεσ
πλείονα/πλείω
- Γ4.**
- α)**
- ἔχοντες: αιτιολογική μετοχή που λειτουργεί ως επιρ. προσδιορισμός της αιτίας στο ρήμα «ἐγείρομεν»
- ἐπικρατῆσαι: Υποκείμενο στην απρόσωπη έκφραση «εἰκός ἐστι»
- πλήθει: δοτική της αναφοράς στη μετοχή «προύχοντας»
- μισθῶ: δοτική του τρόπου/μέσου στο απαρέμφατο «ὑπολαβεῖν»
- ναυβάτας: αντικείμενο στο απαρέμφατο «ὑπολαβεῖν»
- ἢ οἰκεία: β' ὀρος σύγκρισης εξαιτίας του «μᾶλλον» και κατηγορούμενο στο «ἡ δύναμις»
- β)** Οἱ Κορίνθιοι ἔλεγον αὐτοὶ ἐγείρειν τότε τὸν πόλεμον καὶ ἀδικούμενοι.

ΚΑΛΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ!!!